

نمونه سوالات، جزوات و منابع استحضامی

www.madkala.ir

معارف اسلامی

- ۱۱- کدام یک از جهان‌بینی‌ها به لحاظ موضوع قلمرو واحدی دارند؟
 (۱) دینی و فلسفی (۲) تجربی و فلسفی (۳) علمی و دینی (۴) مذهبی و تجربی
- ۱۲- چه شناختی به خاطر متزلزل و بی‌ثبات بودن نمی‌تواند پایگاه و تکیه‌گاه ایدئولوژی واقع شود؟
 (۱) کلامی (۲) علمی (۳) عرفانی (۴) فلسفی
- ۱۳- موضوع هر مکتب در برابر چه مطلبی، همچون خونی است که در سرتاسر کالبد آن مکتب جریان دارد؟
 (۱) مبدأ هستی (۲) تعریف انسان (۳) عالم آخرت (۴) فلسفه‌ی حیات
- ۱۴- انسان در تحمیل کمال و در مقام رسیدن به آن، به دنبال یافتن چه چیزی است؟
 (۱) پایدها و نیایدها (۲) جهان‌بینی (۳) مکتب (۴) شناخت واقعیات
- ۱۵- پاسخ سوال: «ایا جهان صاحبی دارد خدا نام که طبق نقشه و هدف خاصی جهان را طراحی نموده و هدایت می‌کند...» در کدام رکن یک مکتب مورد بررسی قرار می‌گیرد؟
 (۱) انسان‌شناسی (۲) ایدئولوژی (۳) جهان‌بینی (۴) شناخت‌شناسی
- ۱۶- همنه‌ی دین‌ها و آئین‌ها ضرورتاً بر کدام مورد متکی هستند؟
 (۱) ایدئولوژی انسانی (۲) جهان‌بینی علمی (۳) نوعی ایدئولوژی (۴) نوعی جهان‌بینی
- ۱۷- مهم‌ترین ابزار جهان‌بینی تجربی به ترتیب کدام است؟
 (۱) آزمون و تکرار (۲) فرضیه و آزمون (۳) فرضیه و مشاهده (۴) مشاهده و تکرار
- ۱۸- در کدام نوع جهان‌بینی از احکام «موجود بما هو موجود» بحث می‌شود و این عبارت بیانگر کدام ویژگی آن جهان‌بینی است؟
 (۱) مذهبی - بدیهی و جزم داشتن (۲) مذهبی - عام و دربرگیرنده بودن
 (۳) فلسفی - بدیهی و غیرقابل انکار بودن (۴) فلسفی - عام و دربرگیرنده بودن
- ۱۹- نوع برداشت و طرز تفکری که درباره‌ی هستی عرضه می‌گردد، چه نامیده می‌شود؟
 (۱) جهان‌بینی (۲) مکتب (۳) دین (۴) ایدئولوژی
- ۲۰- کدام جهان‌بینی به انسان قدرت و توانایی تغییر و تصرف در طبیعت را می‌دهد؟
 (۱) عرفانی (۲) مذهبی (۳) علمی (۴) فلسفی
- ۲۱- از مزایای کدام جهان‌بینی یا ایدئولوژی، دادن معارف دقیق، جزئی و مشخصی است؟
 (۱) تجربی (۲) دینی (۳) عقلی (۴) فلسفی

- ۱- در مطالعه و بررسی هر مکتب، نخست چه چیز، باید مورد ارزیابی منطقی قرار گیرد؟
 (۱) جهان‌بینی (۲) ایدئولوژی (۳) مکتب (۴) هدف
- ۲- مکتب اسلام بر چه اصولی استوار است؟
 (۱) توحید - معاد - نماز - امر به معروف (۲) توحید - نبوت - امامت - حج - نماز
 (۳) نماز - روزه - خمس - حج - جهاد (۴) توحید - عدل - نبوت - امامت - معاد
- ۳- اساسی‌ترین اصل در جهان‌بینی کدام است؟
 (۱) اعتقاد یا بی‌اعتقادی نسبت به خدا (۲) هدایت مردم به شناخت محیط خویش
 (۳) توجه به خود آن مکتب (۴) هدایت پیروان به راه راست
- ۴- کدام مورد از پایه‌های اساسی پیش‌زمینه مذهبی است؟
 (۱) مکتب (۲) جهان‌بینی (۳) ایدئولوژی (۴) معاد
- ۵- برای شناخت صحیح هر دین و مسلک به چه چیزی باید بیشتر توجه نمود؟
 (۱) طریقه‌ی زندگانی پیروان آن (۲) نحوه‌ی تبلیغ مبلغان آن
 (۳) جهان‌بینی خاص آن (۴) مشخص بودن هدف در آن
- ۶- ایدئولوژی به معنای عام معادل کدام یک از اصطلاحات زیر است؟
 (۱) حکمت نظری (۲) حکمت عملی (۳) مکتب (۴) مذهب
- ۷- زیرساز و تکیه‌گاه فکری هر مکتب کدام است؟
 (۱) ایدئولوژی (۲) جهان‌بینی (۳) دین (۴) اخلاق
- ۸- مطابق جهان‌بینی توحیدی، اراده و مشیت الهی در عالم هستی به چه صورت متجلی می‌شود؟
 (۱) سنت (۲) قانون خاص (۳) قانون تشریحی (۴) اراده
- ۹- دریافت خط‌مشی، زندگی برای رسیدن به آنچه که باید باشد، در کدام مورد حاصل می‌شود؟
 (۱) جهان‌بینی (۲) حکمت عملی (۳) حکمت نظری (۴) شناخت‌شناسی
- ۱۰- رابطه‌ی جهان‌بینی دینی و فلسفی چیست؟
 (۱) نحوه‌ی استدلال (۲) توصیه به یک غایت
 (۳) وحدت در وسایلی شناخت (۴) وحدت موضوع

۲۲- کدام نوع جهان‌بینی و به دلیل داشتن کدام خصوصیت نمی‌تواند تکیه‌گاه «ایدئولوژی» قرار گیرد؟

- (۱) تجربی - داشتن ارزش نظری (۲) تجربی - داشتن ارزش علمی و فنی
(۳) عقلی - قدرت تفسیر پدیده‌ها (۴) فلسفی - داشتن ارزش علمی و فنی

۲۳- در بررسی و مطالعه‌ی یک مکتب از کجا باید شروع نمود؟

- (۱) ایدئولوژی (۲) جهان‌بینی
(۳) احکام عملی (۴) دیدگاه‌های اجتماعی و اقتصادی

۲۴- نیازهای سه‌گانه جهان‌بینی که بتواند تکیه‌گاه ایدئولوژی قرار گیرد، کدام‌اند؟

- (۱) ارزشی بوده و شناسایی آن جزئی و مربوط به تمام عالم هستی باشد.
(۲) ارزش عملی داشته و شناسایی آن پایدار و مربوط به کل جهان باشد.
(۳) ارزش نظری داشته، مربوط به کل جهان و دقیق و جزئی باشد.
(۴) پاسخگویی به مسائلی که مربوط به کل جهان است، شناسایی آن پایدار بوده و ارزش نظری داشته باشد.

۲۵- چه موضوعی به نیروی اندیشه و تفکر و قدرت ارزیابی انسان از مجموع هستی بستگی دارد؟

- (۱) ایدئولوژی (۲) اخلاق (۳) جهان‌بینی (۴) احکام

۲۶- کدام جهان‌بینی، شناخت عالم را از بررسی جزئیات آغاز می‌کند؟

- (۱) فلسفی (۲) علمی (۳) عرفانی (۴) دینی

۲۷- شناخت علمی از برداشتن به چه موضوعی عاجز است؟

- (۱) هست‌ها (۲) کشف قوانین حاکم بر پدیده‌ها
(۳) تصرف بشر بر طبیعت (۴) بارها

۲۸- جهان‌بینی مذهبی و فلسفی از چه جهتی با هم متفاوت هستند؟

- (۱) مبدأ معرفت (۲) انظار نظر کلی در هستی
(۳) تکیه بر برهان و استدلال (۴) وسعت و استحکام تفکر

۲۹- کدام جهان‌بینی برای رسیدن به معرفت، تکیه بر عمل کردن خالصانه به دستورات دینی و طی مسیر عبودیت، دارد؟

- (۱) کلامی و مذهبی (۲) عرفانی (۳) علمی (۴) فلسفی

۳۰- کدام کلمه در مفهوم عام خود، مترادف با مکتب است؟

- (۱) جهان‌بینی (۲) مذهب (۳) دین (۴) ایدئولوژی

۳۱- بر اساس تعالیم اسلام، ریشه‌ی جهان‌بینی‌ها، کجاست؟

- (۱) خداگرایی (۲) خود طبیعی (۳) غریزه (۴) فطرت

۳۲- از نظر کدام شناخته‌جهان کهنه کتابی است که اول و آخر آن افتاده است؟

- (۱) فلسفی (۲) کلامی (۳) علمی (۴) عرفانی

۳۳- اصول کدام معرفت، از ارزش نظری و مطلق برخوردار است؟

- (۱) فیزیک (۲) فلسفه (۳) جامعه‌شناسی (۴) روان‌شناسی

۳۴- از مزایای جهان‌بینی مذهبی است؟

- (۱) قداست‌بخشی به احکام خود (۲) جاودانگی
(۳) عام و کلی بودن (۴) استدلالی بودن

۳۵- وجه اشتراک جهان‌بینی فلسفی و جهان‌بینی دینی در کدام قلمرو است؟

- (۱) روش‌شناسی (۲) مکتب‌شناسی (۳) وحدت غایت (۴) وحدت موضوع

۳۶- تکیه‌گاه فکری یک مکتب را می‌سازد؟

- (۱) فلسفه (۲) وحی (۳) اقتصاد (۴) جهان‌بینی

۳۷- تفاوت انسان با حیوانات در رابطه‌ی با جهان‌بینی چیست؟

- (۱) احساس (۲) نحوه‌ی زندگی (۳) شناخت (۴) نوع استفاده

۳۸- جهان‌بینی فلسفی و مذهبی در چه چیزی وحدت دارد؟

- (۱) موضوع و قلمرو (۲) مبدأ معرفت و نوع استدلال
(۳) محتوی و کلیت (۴) محتوی و اصل

۳۹- بزرگترین مزیت شناخت علمی و تجربی چیست؟

- (۱) دقت و کلیت (۲) دقیق و جزئی بودن (۳) عام و بدیهی بودن (۴) ارمان‌ساز و منطقی بودن

۴۰- مهم‌ترین مزیت جهان‌بینی دینی و مذهبی چیست؟

- (۱) جاودانگی (۲) عموم و شمول بودن
(۳) قداست‌بخشی به اصول (۴) جهت دهن به زندگی

۴۱- کدام مورد از مختصات انسان و کدام مورد میان انسان و سایر جانداران مشترک است؟ (به ترتیب)

- (۱) جهان احساسی - جهان‌بینی (۲) جهان‌شناسی - جهان‌بینی

- (۳) جهان‌بینی - جهان‌شناسی (۴) جهان احساسی - جهان‌شناسی

۴۲- دریافت هستی آن چنان که هست و دریافت خط‌مشی، زندگی آن چنان که باید باشد، به ترتیب چه نام دارد؟

- (۱) جهان‌بینی - شناخت‌شناسی (۲) حکمت نظری - حکمت عملی
(۳) حکمت عملی - حکمت نظری (۴) شناخت‌شناسی - جهان‌بینی

۴۳- کدام علم قادر است که درباره‌ی یک موجود، هزاران اطلاع در اختیار انسان قرار دهد؟

- (۱) علوم تجربی (۲) فلسفه (۳) کلام (۴) عرفان

۴۴- کدام جهان‌بینی انسان را در مسیری از کمال قرار می‌دهد که در هیچ حد معینی متوقف نمی‌شود و همیشه رو به پیش دارد؟

- (۱) ماتریالیستی (۲) توحیدی (۳) ایدئالیستی (۴) نیهیلیستی

۴۵- چرا هر کس از یک نوع «جهان‌بینی» برخوردار است؟

- (۱) انگیزه‌ی آن را عقل آدمی تعیین نموده است.
(۲) انگیزه‌ی آن در فطرت جستجوگر انسان به ودیعت نهاده شده است.
(۳) لازمی از شناخت عالم به نحو کلی است.
(۴) لازمی زندگی اجتماعی در عرصه‌ی فطرت جستجوگر است.

۴۶- فیلسوفان «دریافت خط‌مشی» زندگی آن چنان که باید باشد را چه می‌نامند؟

- (۱) جهان‌بینی (۲) حکمت نظری (۳) حکمت عملی (۴) عقل نظری

۴۷- «دقیق و جزئی و مشخص بودن» از مزایای کدام نوع جهان‌بینی است؟

- (۱) تجربی (۲) توحیدی (۳) فلسفی (۴) مذهبی

۴۸- جهان‌بینی دینی و جهان‌بینی فلسفی بر خلاف جهان‌بینی تجربی، ...

- (۱) دقیق و جزئی‌اند. (۲) شخصی و عینی‌اند. (۳) وحدت موضوع دارند. (۴) وحدت روش دارند.

۴۹- بر اساس کدام نوع جهان‌بینی، جهان یک قطبی است؟

- (۱) مادی (۲) فلسفی (۳) تجربی (۴) توحیدی

۵۰- یک جهان‌بینی مطلوب و عالی از ناحیه‌ی چه چیزی باید حمایت شود؟

- (۱) علم و تجربه (۲) عقل و منطق (۳) دین و ایمان (۴) فطرت و دل

۵۱- کدام علم، قوانین خاص هر موجود را به بشر می‌شناساند؟

- (۱) فلسفی (۲) شهودی (۳) تجربی (۴) کلامی

۵۲- کدام معرفت می‌تواند از ماورای مرز احساس و آزمون خیر دهد؟

- (۱) عرفانی (۲) دینی (۳) عقلی (۴) تجربی

۵۳- کدام جهان‌بینی، در عین حال یک جهان‌بینی عقلانی و فلسفی است؟

- (۱) علمی (۲) قلبی (۳) اسلامی (۴) فلسفی

۵۴- کدام جهان‌بینی معتقد است که نظام هستی بر اساس خیر وجود و رحمت رسانیدن موجودات به کمالات نماینده‌ی آن‌ها استوار است؟

- (۱) انسانی (۲) عرفانی (۳) فلسفی (۴) توحیدی

۵۵- کدام مورد از اقسام علت قوام است؟

- (۱) صوری (۲) غائی (۳) فاعلی (۴) ناقصه

۵۶- ابن‌سینا بطلان تسلسل را از طریق کدام برهان بیان می‌کند؟

- (۱) امکان و وجوب (۲) رابده و مستقل (۳) وجوب وجود (۴) وسط و طرف

۵۷- وقوع خود به خودی و بدون یک علت یک پدیده چه نام دارد و در حیطه‌ی جهان‌بینی اسلامی قابل قبول است یا خیر؟

- (۱) سنده - بله (۲) سنده - خیر
(۳) علت ماوراءالطبیعه - بله (۴) علت ماوراءالطبیعه - خیر

۵۸- هیوم انگلیسی، رابطه‌ی علت و معلول را چگونه می‌دانست؟

- (۱) یک رابطه‌ی ذهنی و مولود نداعی معانی. (۲) یک رابطه‌ی عینی و مولود نداعی معانی.
(۳) یک رابطه‌ی وجودی و مولود تعاقب پدیده‌ها. (۴) یک رابطه‌ی ذهنی و نیاز یک موجود در وجود دیگری.

۵۹- کدام مورد علت قوام است؟

- (۱) غائی (۲) فاعلی (۳) قریب (۴) صوری

۶۰- کدام نمودار بیانگر دور مصرح است؟

- (۱) $A \rightleftarrows B$ (۲) $C \leftarrow B \leftarrow A$
(۳) $A \leftarrow B \leftarrow C \leftarrow \infty$ (۴) $D \leftarrow C \leftarrow B \leftarrow A$

- ۶۱- علتی که عدم آن مستلزم عدم معلول ولی وجود آن مستلزم وجود معلول نباشد، چه نام دارد؟
 (۱) ناشئه (۲) داخلی (۳) خارجی (۴) ناقصه
- ۶۲- رابطه‌ی بین علت و معلول چه نوع رابطه‌ای است؟
 (۱) ذهنی (۲) وجودی (۳) اعتباری (۴) مفهومی
- ۶۳- بقای معلول بدون کدام علت محال است؟
 (۱) ناشئه (۲) فاعلی (۳) غایی (۴) صوری
- ۶۴- بنیاد تمام تلاش‌های فکری و عملی انسان را کدام اصل تشکیل می‌دهد؟
 (۱) امکان و وجوب (۲) جهان‌بینی فلسفی (۳) حدوث و قدم (۴) علت و معلوم
- ۶۵- در تعریف کدام مورد گفته‌اند: «فقیه‌ای است عقلی و علمی است حصولی که از علم حضوری نفس به افعال خودش به دست آمده است»؟
 (۱) اصل علیت (۲) تصدیق (۳) وجدان (۴) وحدت عالم
- ۶۶- کدام مورد بیانگر اقسام علت داخلی است؟
 (۱) فاعل و صورت (۲) فاعل و غایت (۳) غایت و ماده (۴) ماده و صورت
- ۶۷- از این که در عالم هستی، از هر چیزی، انار خاص به ظهور می‌رسد که از دیگری بروز نمی‌کند، بیانگر کدام اصل عقلی است؟
 (۱) اصل سببیت (۲) اصل ضرورت (۳) علم حضوری (۴) علم حصولی
- ۶۸- عبارت «الوجود ان كان واجبا فهو المطلوب والا استلزمه بامستحاله الدور و التسلسل» پیرامون کدام مطلب و از چه کسی است؟
 (۱) برهان امکان و وجوب - فارابی (۲) برهان وسط و طرف - ابن سینا
 (۳) برهان وجوب وجود - ابن سینا (۴) برهان وجوب وجود - خواجه طوسی
- ۶۹- در تعریف کدام اصل عقلی می‌توان گفت که رابطه‌ای است میان دو موجود از آن حیث که وجود یکی به دیگری محتاج و وابسته است؟
 (۱) امکان و وجوب (۲) حدوث و قدم (۳) علت و معلول (۴) وحدت و کثرت
- ۷۰- رابطه‌ی کدام مورد از سطح وجود «تعلقی» است؟
 (۱) انسان نسبت به طبیعت (۲) عقل نسبت به روح
 (۳) فکر و اراده نسبت به نفس (۴) فقرت نسبت به تفکر
- ۷۱- کدام مورد بیانگر اقسام علت خارجی است؟
 (۱) غایت و صورت (۲) غایت و ماده (۳) فاعل و ماده (۴) فاعل و غایت

- ۷۲- از این که معلول به منزله‌ی جلوه و سایه‌ی وجود علت است، کدام اصل به دست می‌آید؟
 (۱) استحالی بقای معلول بدون علت ناشئه (۲) استحالی بقای معلول بدون علت
 (۳) بقای معلول با وجود علت فاعلی (۴) بقای معلول با وجود علت غایی
- ۷۳- یکی از براهین ابطال دور و تسلسل چه نام دارد و از چه کسی است؟
 (۱) وجوب وجود - خواجه طوسی (۲) وجوب وجود - بوعلی سینا
 (۳) وسط و طرف - خواجه طوسی (۴) وسط و طرف - بوعلی سینا
- ۷۴- تنوری داروین در صدد اعلام بی‌نیازی نسبت به کدام علت است؟
 (۱) فاعلی (۲) مادی (۳) صوری (۴) غایی
- ۷۵- معلول نسبت به علت حقیقی خویش چه رابطه‌ای قبل از پیدایش دارد؟
 (۱) بود (۲) وجود (۳) نمود (۴) ماهیت
- ۷۶- اصل تعاصر، چه رابطه‌ای را بین علت و معلول بیان می‌کند؟
 (۱) سببیت (۲) همزمانی (۳) ضرورت (۴) هويت تعلقی معلول
- ۷۷- برهان چه کسی به اسد و اخضر معروف است؟
 (۱) فارابی (۲) بوعلی (۳) ملاصدرا (۴) سهروردی
- ۷۸- فرض پیدایش این عالم از روی «صدفه» مستلزم کدام باطل است؟
 (۱) هیچ حادثه‌ای محرک خویش نباشد. (۲) هیچ حادثه‌ای قابل پیش‌بینی نباشد.
 (۳) همواره اشیا، با خود در تضاد باشند. (۴) میان اشیا، و اشخاص رابطه‌ی علی و معلول باشد.
- ۷۹- در اصطلاح فلاسفه، معنای «امکان» کدام است؟
 (۱) اجتماع وجود و عدم در ماهیت یک چیز (۲) سلب وجود از ماهیت یک چیز
 (۳) ضرورت عدم نسبت به ماهیت یک شیء (۴) تساوی وجود و عدم نسبت به ماهیت یک شیء.
- ۸۰- چه کسی منکر اصل علیت بوده و به مقتضای فلسفه‌اش، آن را یک رابطه‌ی ذهنی و مولود تداعی معنی می‌دانست؟
 (۱) اسپینوزا (۲) جان لاک (۳) هیوم (۴) بیچه
- ۸۱- کدام علت را علت داخلی یا علت قوام می‌گویند؟
 (۱) غایی (۲) بسیط (۳) نام (۴) صوری

۸۲- هماهنگی هر معلول با علت خود چه رابطه‌ای را بیان می‌کند که نفی آن قبول هرچ و مرج در عالم را به دنبال دارد؟

- (۱) تعاصر
 (۲) استخیت
 (۳) ضرورت میان علت و معلول
 (۴) استحالته بنای معلول بدون علت تاثره

۸۳- کدام علت شرط لازم برای تحقق معلول است نه کافی؟

- (۱) فریب
 (۲) حقیقی
 (۳) ناشی
 (۴) ناقصه

۸۴- نفی چه اصلی، در واقع نفی نظام ضروری علت و معلول و قبول گزاره و هرچ و مرج در سراسر عالم هستی است؟

- (۱) امتناع تناقضی
 (۲) تعاصر
 (۳) استخیت
 (۴) استحالته معلول بدون علت

۸۵- یک علت در چه صورتی نیاز به علت ندارد؟

- (۱) واقعی بودن
 (۲) وجود داشتن
 (۳) امکان
 (۴) واجب بودن

۸۶- علت نفس به حالات نفسانی خود، چه نوع علیتی است؟

- (۱) حقیقی
 (۲) بسیط
 (۳) مُبدئه
 (۴) فریب

۸۷- نشستن روی صندلی، نسبت به صندلی چه نوع علتی است؟

- (۱) غائی
 (۲) صوری
 (۳) فاعلی
 (۴) مادی

۸۸- علت پدیده‌ای را می‌گویند که بدون واسطه به خود پدیده بازگردد؟

- (۱) دور مُفسر
 (۲) دور مُرَج
 (۳) تسلسل
 (۴) ممکن

۸۹- از آن به گاهواری تکامل انسان یاد کرده‌اند؟

- (۱) رجم مادر
 (۲) جهان
 (۳) قیامت
 (۴) آخرت

۹۰- اصلی است عقلی، که از حقایق عینی نشأت گرفته است؟

- (۱) اعاده‌ی معدوم
 (۲) تضاد
 (۳) علیت
 (۴) صُدفه

۹۱- کشف هوئی و عقل از روی آثار و اعمال یک انسان بر کدام اساس صورت می‌گیرد؟

- (۱) برهان تجربی که متکی بر تکرار آزمایش‌هاست.
 (۲) برهان تجربی که متکی به رابطه‌ی فلسفی «نظم» و «عقل» است.
 (۳) برهان عقلی که متکی به رابطه‌ی «نظم» و «عقل» است.
 (۴) تمثیل منطقی که بافتن موارد مشابه است.

۹۲- این که هیوم و هوبکرتش مدعی‌اند که چون نمونه این عالم در گذشته تحقق نیافته پس برهان نظم ضعیف است، استنباطشان در این است که برهان نظم را:

- (۱) تجربی می‌دانند. (۲) شخصی می‌دانند. (۳) فلسفی می‌دانند. (۴) غیرحسی می‌دانند.

۹۳- در زمینه‌ی شناخت صفات خداوند متعال، کدام مورد مترادف یا مرتبط با هم هستند؟

- (۱) تسبیح - جلال (۲) تسبیح - جمال (۳) تنبیه - جمال (۴) حمد - جلال

۹۴- تضادف به معنای انکار کدام یک از علل اربعه مترادف با انکار قانون علیت است؟

- (۱) مادی (۲) صوری (۳) غائی (۴) فاعلی

۹۵- کدام مورد از عناصر تشکیل دهنده‌ی نظم نیست؟

- (۱) برنامه ریزی (۲) دانش هدف (۳) سازماندهی (۴) علت مادی

۹۶- قرآن کریم بیشتر از همه‌ی براهین اثبات خداوند متعال، به کدام برهان تکیه می‌کند؟

- (۱) نظم (۲) هدایت (۳) فطرت (۴) صدقین

۹۷- معتقدین به تضادف، کدام علت را انکار می‌کنند؟

- (۱) غائی (۲) فاعلی (۳) مادی (۴) صوری

۹۸- چه کسانی اعتقاد دارند عالم بعد از خلقت، نیازی به خداوند نداشته و به کار خود ادامه می‌دهد؟

- (۱) نصاری (۲) یهودی‌ها (۳) فلاسفه (۴) متکلمین

۹۹- راجع به دو مقدمه‌ی برهان نظم (صغری و کبری) به ترتیب کدام مورد صادق است؟

- (۱) تجربی - تجربی (۲) حسی - عقلی (۳) عقلی - تجربی (۴) عقلی - عقلی

۱۰۰- قرآن کریم توحید ربوبی پروردگار را در مبارزه با مشرکان به کدام برهان مربوط می‌سازد؟

- (۱) علیت (۲) فطرت (۳) نظم (۴) وحی

۱۰۱- تضادف به معنای انکار کدام نوع علت را حتی مادین که منکر خدا هستند، قبول ندارند؟

(۱) غائی (۲) فاعلی (۳) صوری (۴) مادی

۱۰۲- عنصر اصلی نظم چه چیزی است؟

(۱) کیفیت (۲) کمیت (۳) انتخاب، جنسی (۴) داشتن هدف

۱۰۳- در برهان نظم چه نوع هدفی مورد نظر است؟

(۱) تمی (۲) غائی (۳) واقعی (۴) اعتباری

۱۰۴- روح استدلال در برهان نظم چگونه است؟ چرا؟

(۱) تجربی؛ زیرا کبرای آن حسی است. (۲) حسی؛ زیرا صفای آن حسی است.

(۳) عقلی؛ زیرا کبرای آن عقلی است. (۴) علمی؛ زیرا صفای آن عقلی است.

۱۰۵- تضادف به معنای انکار علت غائی مترادف با انکار کدام مورد است؟

(۱) هدف و برنامه (۲) ماوراءالقلبه (۳) قانون علت (۴) قانونندی اجتماع و تاریخ

۱۰۶- کشف عقل و هوش از روی آثار و اعمال یک انسان از کدام طریق صورت می‌پذیرد؟

(۱) برهان عقلی که متکی به رابدهای منطقی «نظم» و «عقل» است.

(۲) برهان تجربی که متکی به رابدهای منطقی «معلم» و «هوش» است.

(۳) برهان عقلی که متکی به رابدهای منطقی بین حسی و عقل است.

(۴) تمثیل منطقی که متکی به رابدهای منطقی بین علت و معلول است.

۱۰۷- موضع منطقی حس و تجربه در مقابل مسائل ماورای طبیعت کدام است؟

(۱) اثبات (۲) انکار (۳) احتمال (۴) لا ادری

۱۰۸- در کدام برهان اثبات باری تعالی، صفای استدلال حسی و تجربی است؟

(۱) امکان و وجوب (۲) علت و معلول (۳) فطرت (۴) نظم

۱۰۹- چه عاملی از عناصر اصلی تشکیل دهنده نظم است؟

(۱) انتخاب کیفیت (۲) سازماندهی حساب شده

(۳) انتخاب جنسی (۴) انتخابگری

۱۱۰- چه کسی با اشکال به برهان نظم می‌گوید: «دارای شرایط یک برهان تجربی نیست زیرا هرگز در مورد غیر این جهان آزمایش نشده است».

(۱) دکارت (۲) کانت (۳) جان لاک (۴) هیوم

۱۱۱- چه کسی می‌گوید: «چه مانعی دارد که نظام موجود در جهان طبیعت از یک علت درونی ناشناخته یا از نظم ذاتی ماده باشد».

(۱) دکارت (۲) کانت (۳) هیوم (۴) جان لاک

۱۱۲- برهان نظم در صدد اثبات چه موضوعی نمی‌باشد؟

(۱) وجود عقل و علم در مبدأ (۲) محدود یا نامحدود بودن مبدأ

(۳) هدف و برنامه در عالم (۴) عدم امکان تضادف

۱۱۳- اساس برهان نظم در زمینه‌ی خدانشناسی کدام است؟

(۱) خلقت دفعی موجودات (۲) درک و مشاهده‌ی اثر یا دیدن اثر

(۳) دخالت عام در نظام هستی (۴) وجود نظامی شکفت‌انگیز در تمام جهان

۱۱۴- اولین راهنمای انسان به خداجویی کدام عامل است؟

(۱) فطرت (۲) علم (۳) هدایت تشریحی (۴) نظم

۱۱۵- مطابق فرمایش حضرت علی (ع) در نهج‌البلاغه، «کلمه‌ی الاحیاء» همان است؟

(۱) نظم (۲) فطرت (۳) توحید (۴) اسلام

۱۱۶- از دیدگاه ارسطو، مقدمه‌ی حقیقت‌جویی فیلسوف و تحصیل فلسفه و حکمت کدام صفت است؟

(۱) ظن (۲) حیرت (۳) انقیاد (۴) یقین

۱۱۷- روش حضرت ابراهیم برای رسیدن به مبدأ اعلی و بیداری فطرت خداگرایی مردم، تکیه به کدام گرایش فطری بود؟

(۱) تمایل به زیبایی (۲) خیرخواهی (۳) حسن تقدس (۴) حسن نیکی

۱۱۸- علم علت عاقل به آثار و افعال بی‌واسطه‌اش چگونه است؟

(۱) اکتسابی (۲) حصولی (۳) حضوری (۴) نظری

۱۱۹- مبنای تحصیل علم و فلسفه را کدام گرایش فطری تشکیل می‌دهد؟

(۱) حقیقت‌جویی (۲) حسن تقدس (۳) زیبایی عقلی (۴) خیر اخلاقی

۱۲۰- علم انسان به مبدأ متعالی و کامل مطلق که هستی انسان به او قیام دارد، چگونه است؟

(۱) نظری (۲) اکتسابی (۳) تجربی (۴) حضوری

- ۱- (۱) در بررسی هر مکتب باید نخست جهان‌بینی آن مکتب بررسی گردد و در جهان‌بینی نیز اساسی‌ترین اصل، مسأله‌ی خداست.
- ۲- (۴) (توحید - عدل - نبوت - امامت - معاد) - ارکان پیش مذهبی توحید، نبوت و معاد است.
- ۳- (۱) اساسی‌ترین اصل در جهان‌بینی، اعتقاد یا بی‌اعتقادی نسبت به خداست.
- ۴- (۲)
- ۵- (۳) برای شناخت صحیح هر دین و مسلک باید به جهان‌بینی خاص آن دین توجه کرد.
- ۶- (۳) ایدئولوژی به معنای عام، مترادف با مکتب می‌باشد. ایدئولوژی به معنای خاص، عبارتست از: مجموعه‌ای از باورها و نیایدها و ارزش‌ها و تکلیف‌ها.
- ۷- (۲) نوع برداشت و طرز تفکری که یک مکتب درباره‌ی جهان و هستی عرضه می‌دارد، زیرساز و تکیه‌گاه فکری آن مکتب به شمار می‌رود و اصطلاحاً «جهان‌بینی» نامیده می‌شود.
- ۸- (۱) اراده و مشیت الهی به صورت «سنت»، یعنی به صورت قانون و اصل کلی در جهان جریان دارد. سنت‌های الهی تغییر نمی‌کند و آنچه تغییر می‌کند، بر اساس سنت‌های الهی است.
- ۹- (۲) حکما حکمت را به حکمت عملی و حکمت نظری تقسیم می‌کنند. حکمت نظری دریافت هستی است آنچنان که هست و حکمت عملی، دریافت خطامشی زندگی است آنچنان که باید باشد.
- ۱۰- (۴) جهان‌بینی دینی و جهان‌بینی فلسفی بر خلاف جهان‌بینی علمی تجربی، وحدت موضوع دارند.
- ۱۱- (۱) در اسلام، جهان‌شناسی دینی در متن دین، رنگ فلسفی، یعنی رنگ استدلال به خود گرفته است؛ یعنی مسائل، با تکیه بر عقل و استدلال و اقامه‌ی برهان عرضه شده است، از این رو جهان‌بینی اسلامی در عین حال یک جهان‌بینی عقلانی و فلسفی است.
- ۱۲- (۲) نارسایی دیگر جهان‌بینی علمی، از نظر تکیه‌گاه بودن برای یک ایدئولوژی این است که علوم تجربی از جنبه‌ی نظری، یعنی از جنبه‌ی ارائه واقعیت آن چنان که هست، و از نظر جلب ایمان به چگونگی واقعیت هستی، منززل و ناپایدار است.
- ۱۳- (۴) ۱۴- (۱)

- ۱۵- (۲) پاسخ به سؤالاتی همچون «آیا اساساً جهان هستی آفریدگاری داشته است که طبق نقشه و هدف خاصی آن را طراحی نموده و هدایت می‌کند، ...»؛ جهان‌بینی هر انسانی را تشکیل می‌دهد.
- ۱۶- (۴) همه‌ی دین‌ها و آیین‌ها و همه‌ی مکتب‌ها و فلسفه‌های اجتماعی متکی بر نوعی جهان‌بینی هستند.
- ۱۷- (۲) مهم‌ترین ابزار جهان‌بینی تجربی، فرضیه و آزمون است.
- ۱۸- (۴) جهان‌بینی فلسفی، دقت و صراحت جهان‌بینی علمی را ندارد، در عوض از آن نظر که متکی به یک سلسله «اصول» است، و آن اصول اولاً بدیهی و برای ذهن غیرقابل انکارند و با روش برهان و استدلال پیش می‌روند و ثانیاً عام و دربرگیرنده‌اند - و در اصطلاح فلسفه از احکام موجود بماهو موجودند - طبعاً از نوعی جزم برخوردار است و آن تزلزل و بی‌ثباتی که در جهان‌بینی تجربی دیده می‌شود، در جهان‌بینی فلسفی نیست؛ و هم محدودیت جهان‌بینی علمی را ندارد.
- ۱۹- (۱)
- ۲۰- (۳) جهان‌بینی تجربی و جهان‌بینی فلسفی، هر دو مقدمه‌ی عمل‌اند، ولی به صورت مختلف: جهان‌بینی تجربی از آن جهت مقدمه‌ی عمل است که به انسان قدرت و توانایی «تغییر» و تصرف در طبیعت می‌دهد و او را بر طبیعت تسلط می‌بخشد تا طبیعت را در جهت میل و آرزوی خود استخدام کند، اما جهان‌بینی فلسفی از آن جهت مقدمه‌ی عمل و مؤثر در آن است که جهت عمل و راه انتخاب زندگی را مشخص می‌کند.
- ۲۱- (۱) بزرگترین مزیت کشفیات علوم تجربی این است که دقیق و جزئی و مشخص است.
- ۲۲- (۲) از آنجایی که جهان‌بینی تجربی بر فرضیه و آزمون که ارزش موقت دارند، متکی است؛ نمی‌تواند تکیه‌گاه ایدئولوژی قرار گیرد.
- ۲۳- (۲) نوع برداشت و طرز تفکری که یک مکتب درباره‌ی جهان و هستی عرضه می‌دارد، زیرساز و تکیه‌گاه فکری آن مکتب به شمار می‌رود و اصطلاحاً «جهان‌بینی» نامیده می‌شود.
- ۲۴- (۴) ایدئولوژی نیازمند به نوعی جهان‌بینی است که:
- اولاً، به مسائل اساسی جهان‌شناسی که به کل جهان مربوط می‌شود نه به اجزای خاص، پاسخ دهد.

ثانیاً: یک شناسایی پایدار و قابل اعتماد و جودانه بدهد نه یک شناسایی موقت و زودگذر.

ثالثاً: آنچه ارائه می‌دهد ارزش نظری و واقعیت‌نمایی داشته باشد نه صرفاً عملی و فنی.

۲۵- (۳)

۲۶- (۲) علوم تجربی قادر است که درباره‌ی یک موجود جزئی، هزاران اطلاع به انسان بدهد و از یک برگ درخت، دفتری از معرفت بسازد.

۲۷- (۴) دایره‌ی علوم تجربی به آزمون محدود است، یعنی تا آن حد پیش می‌رود که عملاً بتواند آن را تحت آزمایش درآورد.

۲۸- (۱) ۲۹- (۲) ۳۰- (۴)

۳۱- (۴) هر کس از یک نوع جهان‌بینی برخوردار است؛ چرا که انگیزه‌ی آن در فطرت دانش‌پژوه و جستجوگر انسان به ودیعت نهاده شده است.

۳۲- (۳) از نظر علوم تجربی، جهان کهنه کتابی است که اول و آخر آن افتاده است؛ نه اولش معلوم است، نه آخرش. این است که جهان‌بینی تجربی، جزءشناسی است نه کل‌شناسی.

۳۳- (۲) جهان‌بینی فلسفی منکی به یک سلسله «اصول» است، آن اصول اولاً بدیهی و برای ذهن غیرقابل انکارند و با روش برهان و استدلال پیش می‌روند و ثانیاً عام و دربرگیرنده‌اند.

۳۴- (۱) ۳۵- (۴)

۳۶- (۴) نوع برداشت و طرز تفکری که یک مکتب درباره‌ی جهان و هستی عرضه می‌دارد، زیرساز و تکیه‌گاه فکری آن مکتب به شمار می‌رود و اصطلاحاً «جهان‌بینی» نامیده می‌شود.

۳۷- (۳) برتری انسان از سایر جانداران، در شناخت جهان، یعنی نوع بینش عمیق درباره‌ی جهان است. حیوان فقط جهان را احساس می‌کند، اما انسان علاوه بر آن، جهان را تفسیر می‌کند.

۳۸- (۱) ۳۹- (۲) ۴۰- (۱)

۴۱- (۴) جهان‌بینی به معنی جهان‌شناسی است، و به مسأله‌ی معروف «شناخت» مربوط می‌شود؛ و شناخت، از مختصات انسان است، برخلاف احساس که از مشترکات انسان و سایر جانداران است.

۴۲- (۲) ۴۳- (۱)

۴۴- (۲) جهان‌بینی توحیدی به حیات و زندگی معنی و روح و هدف می‌دهد؛ زیرا انسان را در مسیری از کمال قرار می‌دهد که در هیچ حد معینی متوقف نمی‌شود و همیشه رو به پیش دارد.

۴۵- (۲)

۴۶- (۳) حکمت عملی: دریافت خطامشی زندگی است آن‌چنان که باید باشد.

۴۷- (۱) ۴۸- (۳)

۴۹- (۴) جهان‌بینی توحیدی، جهانی «یک قطبی» و «تک محوری» است، و ماهیت «آز لویی» «انالله» و «به سوی لویی» «انا الیه راجعون» دارد.

۵۰- (۲) جهان بینی مطلوب و عالی آن جهان‌بینی است که:

۱- قابل اثبات باشد و به عبارت دیگر، از ناحیه‌ی عقل و منطق حمایت شود.

۲- به حیات و زندگی مفهوم بدهد.

۳- آرمان‌ساز و شوق‌انگیز و آرزوبرور باشد.

۴- قدرت تقدس بخشیدن به هدف‌های انسانی و اجتماعی داشته باشد.

۵- تعهدآور و مسئولیت‌ساز باشد.

۵۱- (۳)

۵۲- (۴) علوم تجربی به موازات این‌که دقیق و مشخص و جزئی است و درباره‌ی هر امر جزئی قادر است هزاران مسأله تعلیم کند، دایره‌اش محدود به آزمون است؛ یعنی تا آن حد پیش می‌رود که عملاً بتواند آن را تحت آزمایش درآورد.

۵۳- (۳) ۵۴- (۴)

۵۵- (۱) علت مادی، صوری، فاعلی و غایی را از مشاهده‌ی یک صندلی می‌توان به دست آورد؛ زیرا جوب علت مادی، شکل صندلی علت صوری، نجار علت فاعلی و تنستن روی

صندلی عَلتِ غائی آن است. از این چهار عَلت، دو تای اولی را عَلتِ داخلی یا عَلتِ قوام و دوتای آخری را عَلتِ خارجی یا عَلتِ وجود می‌نامند.

۵۶- (۴)

۵۷- (۲) صُدْفَه به معنی وقوع خود به خودی و بدون عَلت است و به دو معنای دیگر هم آمده است:

اول حدوث یک پدیده از راه علل غیرعادی و استثنایی. دوم رسیدن فاعل فعل به نتیجه‌ای که مقصود وی نبوده است. و در حیطه‌ی جهان‌بینی اسلامی معنی اول قابل قبول است. (وقوع خود به خودی)

۵۸- (۱) هیوم انگلیسی به مقتضای فلسفه‌ی تجربی خویش رابطه‌ی عَلت و معلول را نه یک بینند وجودی و عینی بلکه تنها یک رابطه‌ی ذهنی و مولود تداعی معانی دانست.

۵۹- (۱)

۶۰- (۱) دور مصرَح یا بی‌واسطه عبارت است از این که موجود شدن چیزی توقف داشته باشد بر موجود بودن خودش، مثل این که B معلول A و A معلول B باشد ($A \rightleftharpoons B$) یا D معلول C و C معلول B و B معلول A و A معلول D باشد. $D \leftarrow C \leftarrow B \leftarrow A$

۶۱- (۴) عَلتِ ناقصه عَلتی است که به حد عَلتِ تامه نرسیده باشد و بنابراین وجود آن برای پیدایش معلول لازم است اما عدم عَلتِ (خواه عَلتِ تامه و خواه عَلتِ ناقصه) مستلزم وجود معلول است.

۶۲- (۲) ۶۳- (۱)

۶۴- (۴) مسأله‌ی عَلت و معلول یا اصل عَلت، بنیاد تمام تلاش‌های فکری و عملی انسان است زیرا هرگونه تلاش فکری دانشمندان برای یافتن عَلت یا معلول و یا چگونگی پیوند و ارتباط میان آن‌ها است.

۶۵- (۱)

۶۶- (۴) عَلتِ اقسامی دارد که از آن جمله است: عَلتِ تام ناقص، بسیط و مرکب، حقیقی و مُعَدّه، قریب و بعید، داخلی (یا ماده و صورت) و خارجی (یا فاعل و غایب).

۶۷- (۱) میان عَلت و معلول نوعی سنخیت وجود دارد و هر معلولی، با عَلتِ خود هماهنگی و رابطه‌ای دارد که با چیز دیگر آن رابطه و سنخیت را ندارد؛ وگرنه می‌بایست هر چیزی بتواند عَلتِ هر چیز بشود و هر چیزی از هر چیزی صادر شود؛ با آن که ضرورتاً چنین نیست بلکه از هر چیزی، آثار خاصی.

۶۸- (۴) ۶۹- (۳)

۷۰- (۳) قانون علّیت قضیه‌ای است عقلی و علمی است حصولی که از علم حضوری نفس به افعال خودش به دست آمده است.

۷۱- (۴) از چهار عَلت «مادی، صوری، فاعلی و غائی» دو تای اولی را عَلتِ داخلی یا عَلتِ قوام و دو تای آخر را عَلتِ خارجی یا عَلتِ وجود می‌نامند.

۷۲- (۱) استحاله‌ی بقای معلول بدون عَلت تامه.

۷۳- (۱) برهان واجب‌الوجود از خواجه‌ی طوسی است.

۷۴- (۴) ۷۵- (۳) ۷۶- (۳)

۷۷- (۱) برهان فارابی به برهان «اسد و اخضر»؛ یعنی محکم‌ترین و مختصرترین برهان معروف است.

۷۸- (۲) پذیرش صُدْفَه مستلزم این است که:

اولاً: میان اشیاء و اشخاص با آثار آنها هیچ‌گونه همبستگی و ارتباطی قابل اثبات نباشد.

ثانیاً: هیچ قانون علمی در عالم هستی قابل قبول نباشد.

ثالثاً: هیچ حادثه‌ای قابل پیش‌بینی نباشد.

۷۹- (۴) امکان به این معنی است که هرگاه ماهیت چیزی را در نظر بگیریم عقل، هیچ کدام از وجود یا عدم را برای آن ضروری نمی‌بیند بلکه نسبت آن را به وجود دو عدم یکسان می‌بیند.

۸۰- (۳) تنها کسی که در اصل علّیت تردید داشت، هیوم انگلیسی بود.

۸۱- (۴)

۸۲- (۲) نفی سنخیت، در واقع نفی نظام ضروری عَلت و معلول و قبول گزاره و هرج و مرج در سراسر عالم هستی است.

۸۳- (۴) علت ناقصه عقلی است که به حد علت تامه ترسیده باشد و بنابراین وجود آن برای پیدایش معلول لازم است اما عدم علت (خواه علت تامه و خواه علت ناقصه) مستلزم عدم وجود معلول است.

۸۴- (۳)

۸۵- (۴) وجوب عبارتست از استقلال در وجود، قیام به خویشستن و وابسته نبودن به دیگری و واجب‌الوجود، موجودی است مستقل، قائم به ذات و بی‌نیاز از غیر.

۸۶- (۱) علت حقیقی مانند علت نفس نسبت به حالات نفسانی خودش از قبیل علم و اراده.

۸۷- (۱) ۸۸- (۲)

۸۹- (۲) تدریج و تکامل، قانون الهی است، جهان کاهواره‌ی تکامل انسان است.

۹۰- (۳) اصل علیت یک اصل عقلی است که از حقایق عینی نشأت گرفته است.

پاسخ تست‌های برهان نظم

۹۱- (۳) کشف هوش و عقل از روی آثار و اعمال یک انسان، از روی نوعی برهان عقلی است که متکی به رابطه‌ی «نظم» و «عقل» است.

۹۲- (۱) اشتباه هیوم و هم‌فکرانش از اینجا ناشی می‌شود که برهان نظم را یک برهان تجربی بنامشاند.

۹۳- (۲)

۹۴- (۴) گاه تضاد به معنی انکار «علت فاعلی» است که در این صورت مترادف با انکار قانون علیت است که جز برای «منکران علیت» مورد قبول نیست.

۹۵- (۴) «برنامه‌ریزی دقیق»، «سازماندهی حساب شده» و «داشتن هدف»؛ سه عنصر اصلی نظم را تشکیل می‌دهد و معلوم است که این امور با توجه به انتخاب لازم در مراحل مختلف بدون دخالت عقل و شعور ممکن نیست.

۹۶- (۱) قرآن مجید در بحث‌های توحیدی خود بیش از هر چیزی روی برهان نظم تکیه می‌کند و با اصرار و ابرام بی‌نظیری، افراد بشر را به مطالعه در خلقت موجودات به منظور شناخت خداوند سوق می‌دهد.

۹۷- (۱) ۹۸- (۲)

۹۹- (۲) برهان نظم از دو مقدمه تشکیل یافته است که یکی جنبه‌ی حسی و تجربی (صغری) دارد و دیگری صد در صد عقلی (کبری) است.

۱۰۰- (۳) قرآن مجید همه جا «توحید ربوبی» پروردگار را در مبارزه با مشرکان به برهان نظم مربوط می‌سازد.

۱۰۱- (۲)

۱۰۲- (۲) نظم، گرد آمدن اجزای متفاوت با کیفیت و کمیت ویژه‌ای در یک مجموعه است، به طوری که همکاری و هماهنگی آن‌ها یک هدف معین را تأمین کند.

۱۰۳- (۳)

۱۰۴- (۲) روح این استدلال عقلی است، و کمک گرفتن از حس و تجربه تنها برای اثبات یک مقدمه است، و گرنه پایه‌ی استنتاج کلی که بر کبرا گذارده می‌شود، صد در صد عقلی است.

۱۰۵- (۱) معنی دیگر تضاد که معنی رایج آن است، انکار «علت غایی» و به تعبیر دیگر انکار «هدف» و برنامه است.

۱۰۶- (۳)

۱۰۷- (۴) موضع حس و تجربه در مقابل مسائل ماورای طبیعت موضع «نفسی و انکار» نیست، بلکه موضع «لادری» (نمی‌دانم) است، یعنی بر اساس حس و تجربه نمی‌توان در مورد بود و نبود خدا، و جهان ماورای طبیعت، موضع مثبت یا منفی اتخاذ کرد؛ چرا این امور از قلمرو حاکمیت حس و تجربه بیرون است.

۱۰۸- (۴) ۱۰۹- (۲) ۱۱۰- (۴) ۱۱۱- (۳) ۱۱۲- (۲)

۱۱۳- (۱)

۱۱۴- (۱) ۱۱۵- (۲)

۱۱۶- (۲) به گفته‌ی ارسطو: فیلسوف، نخست به حالت «حیرت» می‌افتد، سپس برای بیرون آمدن از این حیرت به دنبال کشف حقیقت می‌رود و به تحصیل فلسفه و حکمت می‌پردازد.

۱۱۷- (۳) گرایش به کمال مطلق، یا ذات واحدی که مبدأ همه‌ی موجودات و منبع همه‌ی کمالات است و به تعبیر دیگر حس مذهبی یا حس تقدس.

۱۱۸- (۳) معرفت حضوری مانند علم نفس به خودش، و علم علت عاقل به آثار و افعال بی‌واسطه‌اش است، مانند علم نفس به آگاهی و محبت و بیم و امید خودش، و یا علم معلول به علتش مانند علم انسان به مبدأ متعالی و کامل مطلق که هستی انسان به او قیام دارد.

۱۱۹- (۱) حقیقت‌جویی، یا گرایش به درک حقیقت موجودات که اساس و مبنای تحصیل علم حکمت و فلسفه است.

۱۲۰- (۴)